

Dis nou ek: Carel Boshoff, 'n outobiografie.

Carel Boshoff. Pretoria: LAPA Uitgewers, 2012. 595 pp. ISBN: 978-0-7993-5193-4.

DOI: <http://dx.doi.org/10.4314/tvl.v50i2.32>

Carel Boshoff was 'n swaargewig, wat 'n beduidende rol op die kerklike, kulturele en politieke terreine in die Afrikaanse samelewing gespeel het. As leier was Boshoff nie 'n blote teoretikus nie, maar 'n doener wat in sy lewe hard gewerk en baie tot stand gebring het. Iemand wat soveel leiersposisies beklee het, was onvermydelik 'n belangrike stem in diskoerse onder Afrikaners. Daarom is sy omvattende outobiografie, *Dis nou ek*, 'n belangwekkende publikasie met insigte oor wat hy en sy ondersteuners die "Afrikanervolkslewe" sou noem, waarvan kennis geneem behoort te word.

Boshoff was 'n kerkman. Die eerste deel van sy outobiografie handel oor sy kinder- en studentejare en sy loopbaan as predikant, sendeling en sendingwetenskaplike. Hy vertel hoe 'n ernstige siekte van sy pa hom 'n verbintenis aan God laat maak het om die evangelie te verkondig (voorwoord). Nadat hy sy teologiese opleiding in Pretoria voltooi het, het hy eers 'n predikant in 'n blanke NG gemeente geword, maar spoedig sy roeping tot sendingwerk in swart gemeenskappe gevolg. Hy het geglo dat sending die wese van die kerk is. Sy vertelling van al die uitdagings waarvoor hy en sy vrou, eers in die sendingveld op die Transvaalse Laeveld (deel 1, hoofstuk 5) en later in 'n stedelike bediening in Soweto te staan gekom het (deel 1, hoofstuk 5 en 6), is interessant en insiggewend. Boshoff het predikant in sinodale diens vir sending by die Suid-Transvaalse sinode van die NG Kerk geword. Hy het met sy nagraadse studies in die teologie voortgegaan en in sy doktorsale proefskrif 'n sendingteologie vir die bediening van swart mense in Suid-Afrika ontwerp. Hy is by die Fakulteit Teologie van die Universiteit van Pretoria as sendingwetenskaplike aange-

stel, waar hy van 1966 tot 1988 gewerk het en die Instituut vir Sendingwetenskaplike Navorsing gestig het. Hy het deelgeneem aan die NG Kerk se omstrede publikasies, *Ras, Volk en Nasie in die Lig van die Skrif en Kerk en Samelewing*.

Hy beskryf die kerkskeuring met die afstigting van die Afrikaanse Protestantse Kerk as 'n "onherstelbare tragedie" (230). Boshoff wou nooit die NG Kerk verlaat nie. Sy standpunt was dat die NG Kerk nie skaam moet wees om Christus se kerk vir die Afrikanervolk te wees nie (477). Aan die einde was hy bevrees dat die kerk weens sekularisasie besig was om irrelevant te raak.

Die tweede deel van die outobiografie handel oor die woelinge wat Boshoff as voorsitter van die Suid-Afrikaanse Buro vir Rasseaangeleenthede (1972–2002), voorsitter van die Afrikaner-Broederbond (1979–83), hoofleier van die Voortrekkerbeweging (1981–89), en stigter en voorsitter van die Afrikaner-Volkswag (1984–99) beleef het. Hierdie deel bevat belangrike inligting omdat dit vertel word vanuit die binnekring van die "Afrikanervolk" en handel oor die gebeure rondom die skeuring van die Nasionale Party en die Afrikaner-Broederbond, wat so 'n deurslaggewende rol gespeel het in die aftakeling van die "ou" Suid-Afrika. Boshoff se aangename herinnerings aan Voortrekkerkampe (deel 2, hoofstuk 4) is 'n kosbare stukkie kultuurgeskiedenis. Hy verdedig ook die Broederbond, wat "selflose diens" gelewer het (283).

Carel Boshoff was 'n Verwoerdman. Hy was met Verwoerd se dogter, Anna, getroud en besing haar lof as sy vernaamste steunpilaar. Ideologies het Boshoff ook Verwoerd se visie van afsonderlike ontwikkeling onderskryf. Hy het geglo dat die tuislandbeleid vreedsame naasbestaan in Suid-Afrika kon verseker (deel 2, hoofstuk 2). Toe hy in die 1970's sien dat daar nie bevredigende vordering daarmee gemaak word nie en dat dit op mislukking afstuur, het hy 'n volkstaat vir

Afrikaners begin propageer as die enigste oorblywende moreel regverdigbare opsie om swart oorheersing te vermy (251, 253). In die 1980's het hy ophou stem vir die Nasionale Party, maar die leiers van die Konserwatiewe Party het hom ook teleurgestel.

Deel 3 handel oor die volkstaatbeweging. Boshoff se standpunt was dat 'n volk nie sonder 'n eie grondgebied kan voortbestaan nie en net sy eie toekoms kan skep (Verwoerd se ideaal) en sy eie identiteit kan handhaaf indien hy oor sy eie land regeer (313, 315, 335). In die 1980's en 1990's was Boshoff die prominentste volkstater en het hy as president van die Afrikaner-Vryheidstigting (1988–2007) en Noord-Kaapse leier van die Vryheidsfront (1994–2002) vir baie Afrikaners die verpersoonliking van die volkstaatsdroom geword. Op Orania het hy probeer bewys dat 'n volkstaat 'n werkbare model vir die uitoefening van selfbeskikking deur 'n gemeenskap kan wees (deel 3, hoofstuk 2–4). Verdeeldheid onder die verskillende volkstaatsgroepe ná 1994 het volgens Boshoff veroorsaak dat die verwagtings wat van die Volkstaatraad gekoester is, nie gerealiseer is nie en die beweging “steriel” geraak het (427, 447). Uiteindelik het ook die Vryheidsfront se geesdrif vir 'n volkstaat verflou (442).

Boshoff hou nietemin vol dat in die Suid-Afrikaanse situasie in die 20ste eeu 'n volkstaat die enigste werkbare model was om die selfbeskikkingsreg van die Afrikaner te realiseer en dat dit steeds in die 21ste eeu 'n werkbare opsie bly. Hy het bly hoop dat Orania die begin kon wees van 'n “pêrelstring van dorpe 5–10 km uit mekaar” (481) waarmee die volkstaat uiteindelik gerealiseer kon word. Hierdie droom lyk vandag dalk nie baie realisties nie. Tog was die volkstaat as politieke alternatief, hoewel dit nooit vir die meeste Suid-Afrikaners aanvaarbaar was nie, 'n belangrike inset in Afrikanerdiskoerse. Miskien het die volkstaatsgedagte te laat op die Afrikaner se politieke agenda beland, toe dit al

duidelik was dat apartheid misluk. Indien dit baie vroeër, in die 1950's, oorweeg is, kon dit dalk 'n betekenisvolle bydrae gemaak het.

Boshoff se outobiografie is 'n lywige, maar baie leesbare, werk. Die interessante vertellings en refleksie deur 'n binnekringleier oor kerklike, kulturele en politieke kwessies wat in 'n bepaalde periode vir die Afrikaners van die uiterste belang was, maak daarvan 'n waardevolle eerstehandse bydrae tot die geskiedenis en kultuurerfenis van die “Afrikanervolk”.

Kobus du Pisani
kobus.dupisani@nwu.ac.za
Noordwes-Universiteit
Potchefstroom